Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
JULIANE KOKOTT
της 23ης Ιανουαρίου 2020[1]

Υπόθεση C-658/18

UX
κατά
Governo della Repubblica italiana

[αίτηση του Giudice di pace di Bologna (ειρηνοδίκη της Bologna, Ιταλία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Παραδεκτό – Εξωτερική και εσωτερική ανεξαρτησία των δικαστηρίων – Κοινωνική πολιτική – Οδηγία 2003/88/ΕΚ – Χρόνος εργασίας – Άρθρο 7 – Ετήσια άδεια μετ' αποδοχών – Ειρηνοδίκης – Οδηγία 1999/70/ΕΚ – Συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP – Παράγραφος 4 – Απαγόρευση διακρίσεων – Ευθύνη των κρατών μελών για παραβάσεις του δικαίου της Ένωσης»

I. Εισαγωγή

1. Είναι οι Ιταλοί ειρηνοδίκες εργαζόμενοι και έχουν εξ αυτού του λόγου δικαίωμα σε άδεια μετ' αποδοχών;

2. Το ανωτέρω ζήτημα πρέπει να διευκρινιστεί στην παρούσα δίκη. Κατά την άποψη της Ιταλίας και των ανώτερων δικαστηρίων της, οι ειρηνοδίκες ασκούν τιμητικό λειτούργημα, για την οποία λαμβάνουν αποζημίωση ως επιστροφή εξόδων. Η αιτούσα στην κύρια δίκη ειρηνοδίκης, η οποία διεκπεραίωσε κατά το έτος της επίδικης περιόδου αδείας περίπου 1 800 δίκες και διεξήγε δύο επ' ακροατηρίου συζητήσεις εβδομαδιαίως, φρονεί αντιθέτως ότι είναι εργαζόμενη και αξιώνει άδεια μετ' αποδοχών. Με αίτηση για την έκδοση διαταγής πληρωμής ενώπιον άλλου ειρηνοδίκη ζητεί την καταβολή της αποζημιώσεως αδείας που δεν της χορηγήθηκε.

3. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που έχει ως αφορμή την ανωτέρω κύρια δίκη εγείρει ιδίως ζητήματα σχετικά με την οδηγία περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας[2] και με τη συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου[3]. Όμως, ακόμη και το παραδεκτό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως αμφισβητείται, διότι η Ιταλία και η Επιτροπή ισχυρίζονται ότι συντρέχει σύγκρουση συμφερόντων του εθνικού δικαστηρίου.

1 Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

2 Οδηγία 2003/88/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργανώσεως του χρόνου εργασίας (ΕΕ 2003, L 299, σ. 9).

3 Οδηγία 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP (ΕΕ 1999, L 175, σ. 43).

II. Το νομικό πλαίσιο

Α. Το δίκαιο της Ένωσης

1. Η οδηγία περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας

4. Το άρθρο 1 της οδηγίας περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας ρυθμίζει το αντικείμενο και το πεδίο εφαρμογής της:

«(1) Η παρούσα οδηγία καθορίζει τις στοιχειώδεις προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας όσον αφορά την οργάνωση του χρόνου εργασίας.

(2) Εφαρμόζεται:

α) στις ελάχιστες περιόδους ημερήσιας και εβδομαδιαίας ανάπαυσης και ετήσιας άδειας, στο χρόνο διαλείμματος και στη μέγιστη εβδομαδιαία διάρκεια εργασίας […]

β) […]

(3) Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε όλους τους ιδιωτικούς ή δημόσιους τομείς δραστηριοτήτων, κατά την έννοια του άρθρου 2 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ, με την επιφύλαξη των άρθρων 14, 17, 18 και 19 της παρούσας οδηγίας.

[…]

(4) […]»

5. Το άρθρο 7 της οδηγίας περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας ρυθμίζει το δικαίωμα ελάχιστης άδειας:

«(1) Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να παρέχεται σε όλους τους εργαζομένους ετήσια άδεια μετ' αποδοχών διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων εβδομάδων, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπουν οι εθνικές νομοθεσίες ή/και πρακτικές για την απόκτηση του σχετικού δικαιώματος και τη χορήγηση της άδειας.

(2) […]»

2. Η οδηγία 89/391/ΕΟΚ

6. Το άρθρο 2 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 1989, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία[4] ορίζει τους τομείς δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας:

«(1) Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε όλους τους δημόσιους ή ιδιωτικούς τομείς δραστηριοτήτων (βιομηχανικές, γεωργικές, εμπορικές, διοικητικές, εκπαιδευτικές, πολιτιστικές δραστηριότητες, δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, αναψυχής κ.λπ.).

4 ΕΕ 1989, L 183, σ. 1. Οι μεταγενέστερες τροποποιήσεις αυτής της οδηγίας δεν έχουν σημασία για την παρούσα δίκη.

(2) Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται όταν δεν το επιτρέπουν εγγενείς ιδιαιτερότητες ορισμένων δραστηριοτήτων του δημόσιου τομέα, π.χ. στις ένοπλες δυνάμεις ή στην αστυνομία, ή ορισμένων συγκεκριμένων δραστηριοτήτων στις υπηρεσίες πολιτικής άμυνας.

Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να εξασφαλίζεται, όσον αυτό είναι δυνατόν, η ασφάλεια και η υγεία των εργαζομένων, έχοντας υπόψη τους στόχους της παρούσας οδηγίας.»

3. Η συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου

7. Η συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP κατέστη δεσμευτική δυνάμει της οδηγίας 1999/70.

8. Η ρήτρα 2 της συμφωνίας-πλαισίου ρυθμίζει το πεδίο εφαρμογής της:

«1. Η παρούσα συμφωνία εφαρμόζεται σε όλους τους εργαζομένους ορισμένου χρόνου που έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας όπως αυτές καθορίζονται από τη νομοθεσία, τις συλλογικές συμβάσεις ή την πρακτική σε κάθε κράτος μέλος.

2. […]»

9. Με τη ρήτρα 3 της συμφωνίας-πλαισίου ορίζονται διάφορες έννοιες:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, ως “εργαζόμενος ορισμένου χρόνου” νοείται ένα πρόσωπο που έχει σύμβαση ή σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου συναφθείσα απευθείας μεταξύ του εργοδότη και του εργαζομένου, η λήξη της οποίας καθορίζεται από αντικειμενικούς όρους, όπως παρέλευση συγκεκριμένης ημερομηνίας, η ολοκλήρωση συγκεκριμένου έργου ή πραγματοποίηση συγκεκριμένου γεγονότος.

2. Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, ως “αντίστοιχος εργαζόμενος αορίστου χρόνου” νοείται ο εργαζόμενος που έχει σύμβαση ή σχέση εργασίας αορίστου χρόνου στην ίδια επιχείρηση, και απασχολείται στην ίδια ή παρόμοια εργασία/απασχόληση, λαμβανομένων υπόψη των προσόντων ή των δεξιοτήτων.

[…]»

10. Η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου θεσπίζει την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων εις βάρος εργαζομένων ορισμένου χρόνου:

«1. Όσον αφορά τις συνθήκες απασχόλησης, οι εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται δυσμενώς σε σχέση με τους αντίστοιχους εργαζομένους αορίστου χρόνου μόνο επειδή έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου, εκτός αν αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους.

2. Όπου κρίνεται αναγκαίο, εφαρμόζεται η αρχή pro rata temporis.

3. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας ρήτρας καθορίζονται από τα κράτη μέλη ύστερα από διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους ή/και από τους κοινωνικούς εταίρους, λαμβάνοντας υπόψη την κοινοτική νομοθεσία και τη νομοθεσία, τις συλλογικές συμβάσεις και την πρακτική σε εθνικό επίπεδο.

4. Η απαιτούμενη περίοδος προϋπηρεσίας σε σχέση με ιδιαίτερες συνθήκες απασχόλησης θα είναι η ίδια για τους εργαζομένους ορισμένου χρόνου όπως και για τους εργαζομένους αορίστου χρόνου εκτός από την περίπτωση που δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους διαφορετική διάρκεια της περιόδου προϋπηρεσίας.»

Β. Το ιταλικό δίκαιο

11. Το άρθρο 106 του ιταλικού συντάγματος περιέχει θεμελιώδεις ρυθμίσεις σχετικά με την πρόσβαση στο δικαστικό λειτούργημα:

«Οι δικαστές διορίζονται κατόπιν διαγωνισμού.

Ο νόμος για την οργάνωση της δικαιοσύνης μπορεί να επιτρέπει τον διορισμό, ακόμη και κατόπιν επιλογής χωρίς διαγωνισμό, ασκούντων τιμητικό λειτούργημα επί θητεία δικαστών που να έχουν όλες τις αρμοδιότητες μονομελούς δικαστηρίου.

[…]»

12. Το άρθρο 1 του νόμου 374 της 21ης Νοεμβρίου 1991 σχετικά με το «λειτούργημα του ειρηνοδίκη» περιέχει θεμελιώδεις ρυθμίσεις σχετικά με το υπηρεσιακό καθεστώς και τα καθήκοντα του ειρηνοδίκη:

«1. Θεσπίζεται ο θεσμός του ειρηνοδίκη, ο οποίος έχει δικαιοδοσία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις και εξουσία συμβιβασμού σε αστικές υποθέσεις σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον παρόντα νόμο.

2. Οι θέσεις ειρηνοδικών καλύπτονται από «επίτιμους» δικαστές ανήκοντες στο δικαστικό σώμα […]»

13. Κατά την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, ο νόμος 374 προβλέπει διαδικασία επιλογής για την πρόσβαση στο εν λόγω λειτούργημα, η οποία διέπεται από τα άρθρα 4, 4a και 5 και διεξάγεται σε τρία στάδια: α) προσωρινή κατάταξη βάσει διαδικασίας επιλογής για την εισαγωγή στη δοκιμαστική περίοδο· β) διάνυση δοκιμαστικής περιόδου για χρονικό διάστημα έξι μηνών· γ) οριστική κατάταξη και διορισμός ως ειρηνοδίκη κατόπιν δοκιμασίας επάρκειας μέσω των δικαστικών συμβουλίων και του Consiglio Superiore della Magistratura (Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου, Ιταλία)[5]. Η Ιταλία αναφέρει ότι ο ουσιαστικός διορισμός γίνεται από τον Υπουργό Δικαιοσύνης.

14. Η Ιταλική Κυβέρνηση εκθέτει επιπλέον ότι οι ειρηνοδίκες διορίζονται για τέσσερα χρόνια και η θητεία τους δύναται να ανανεωθεί για περίοδο όχι μεγαλύτερη των τεσσάρων ετών ακόμη. Η ανωτέρω πληροφορία βασίζεται πιθανώς στο άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, του decreto legislativo (νομοθετικού διατάγματος) 116 της 13ης Ιουλίου 2017. Όπως φαίνεται, προηγούμενες ρυθμίσεις επέτρεπαν μακρότερη απασχόληση.

15. Η αρμοδιότητα της αιτούσας ως ειρηνοδίκη αρμόδιας για ποινικές υποθέσεις [πταισματοδίκη] ρυθμίζεται από το decreto legislativo 274/2000 της 28ης Αυγούστου 2000 «Disposizioni sulla competenza penale del giudice di pace» (νομοθετικό διάταγμα 274/2000 σχετικά με την ποινική αρμοδιότητα του ειρηνοδίκη) και από τον ποινικό κώδικα. Το άρθρο 4 του νομοθετικού διατάγματος 274/2000 προβλέπει μεταξύ άλλων την καθ' ύλην αρμοδιότητα του ειρηνοδίκη για ορισμένα ποινικά αδικήματα σύμφωνα με τον ποινικό κώδικα και για ορισμένα ποινικά αδικήματα ή απόπειρες ποινικών αδικημάτων και παραβάσεις, που προβλέπονται σε ορισμένους ειδικούς νόμους. Παραλλήλως ο ειρηνοδίκης είναι αρμόδιος και για ορισμένα ποινικά αδικήματα που σχετίζονται με τη μετανάστευση, καθώς και για τον έλεγχο ορισμένων μέτρων του δικαίου αλλοδαπών.

5 Σημείο 85 της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

16. Κατά την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, οι αποδοχές των ειρηνοδικών απαρτίζονται από αρκετά επιμέρους στοιχεία. Λαμβάνουν για κάθε μήνα κατά τον οποίο απασχολούνται ως ειρηνοδίκες ένα βασικό ποσό ύψους 258,63 ευρώ. Επιπλέον, λαμβάνουν αμοιβές για τις ημέρες επ' ακροατηρίου συζήτησης και για τη διεκπεραίωση εκκρεμών υποθέσεων. Εντούτοις, οι ειρηνοδίκες δεν λαμβάνουν αμοιβή κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών του Αυγούστου.

17. Η ανωτέρω ρύθμιση των αποδοχών διαφέρει από τη ρύθμιση που ισχύει για τακτικούς δικαστές. Οι τακτικοί δικαστές λαμβάνουν μηνιαίο μισθό και ετήσια άδεια μετ' αποδοχών 30 ημερών.

18. Οι ειρηνοδίκες δύνανται μεν να ασκούν άλλες επαγγελματικές δραστηριότητες, αλλά ορισμένες δραστηριότητες δεν τους επιτρέπονται. Ιδίως δεν δύνανται να ασκούν δικηγορική δραστηριότητα στην περιφέρεια του δικαστηρίου όπου ασκούν το λειτούργημά τους.

19. Κατά την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, η αμοιβή των Ιταλών ειρηνοδικών υπόκειται στους ίδιους φόρους όπως η αμοιβή των υπολοίπων εργαζομένων. Δεν επιβάλλονται εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, ούτε όμως απολαμβάνουν οι ειρηνοδίκες αντίστοιχη κοινωνική ασφάλιση [6].

20. Οι ειρηνοδίκες υπόκεινται, τέλος, σε παρόμοιες ρυθμίσεις πειθαρχικού δικαίου όπως οι τακτικοί δικαστές. Αρμόδιο συναφώς είναι το Consiglio Superiore della Magistratura (ανώτατο δικαστικό συμβούλιο) από κοινού με τον Υπουργό Δικαιοσύνης.

III. Τα πραγματικά περιστατικά και η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

21. Η αιτούσα της κύριας δίκης (στο εξής: αιτούσα) ασκεί τα καθήκοντα του ειρηνοδίκη από τις 26 Μαρτίου 2002.

22. Σύμφωνα με τα στοιχεία του αιτούντος δικαστηρίου, η αιτούσα εξέδωσε ως ποινική δικαστής (πταισματοδίκης) 478 αποφάσεις καθώς και 1 326 διατάξεις περί αρχειοθετήσεως υποθέσεων κατά το χρονικό διάστημα από την 1η Ιουλίου 2017 έως τις 30 Ιουνίου 2018. Επιπλέον διεξήγε δύο συνεδριάσεις εβδομαδιαίως, εξαιρουμένης της περιόδου διακοπών του Αυγούστου του 2018.

23. Στις 8 Οκτωβρίου 2018 η αιτούσα υπέβαλε στον Giudice di pace di Bologna (ειρηνοδίκη της Bologna, Ιταλία) αίτηση με την οποία ζητεί την έκδοση διαταγής πληρωμής κατά της Ιταλικής Κυβερνήσεως, προκειμένου να την υποχρεώσει σε καταβολή αμοιβής για τον μήνα Αύγουστο του 2018 βάσει αξιώσεως αστικής ευθύνης έναντι του Δημοσίου. Ζητεί 4 500 ευρώ, τα οποία αντιστοιχούν στον μισθό τακτικού δικαστή με προϋπηρεσία 14 ετών, ή τουλάχιστον, επικουρικώς, το ποσό της καθαρής αμοιβής της κατά τον μήνα Ιούλιο του 2018, ύψους 3 039,76 ευρώ.

24. Η αιτούσα ζήτησε το ποσό αυτό ως αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη λόγω πρόδηλης παραβάσεως από το ιταλικό κράτος της ρήτρας 2 και της ρήτρας 4, σημεία 1, 2 και 4, της συμφωνίας-πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου σε συνδυασμό με το άρθρο 1, παράγραφος 3, και το άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88/ΕΚ, καθώς και με το άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

6 Βλ. σκέψη 102 της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

25. Ο ειρηνοδίκης της Bologna απηύθυνε αρχικώς πέντε προδικαστικά ερωτήματα προς το Δικαστήριο[7] σχετικά με την ανωτέρω κύρια δίκη, αλλά αργότερα απέσυρε δύο εξ αυτών. Ως εκ τούτου απομένουν τα ακόλουθα τρία ερωτήματα:

1) Εμπίπτει ο ειρηνοδίκης, ως δικαστής που υποβάλλει προδικαστικό ερώτημα, στην έννοια του τακτικού δικαστηρίου που διαθέτει την αρμοδιότητα να υποβάλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως σύμφωνα με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, ακόμη και αν η εσωτερική έννομη τάξη δεν του αναγνωρίζει, λόγω του επισφαλούς εργασιακού καθεστώτος του, όρους εργασίας ισοδύναμους με εκείνους των επαγγελματιών δικαστών, μολονότι ασκεί τα ίδια δικαιοδοτικά καθήκοντα εντασσόμενος στο εθνικό δικαστικό σύστημα, κατά παράβαση των εγγυήσεων ανεξαρτησίας και αμεροληψίας των τακτικών δικαστηρίων, τις οποίες εκθέτει το Δικαστήριο στις αποφάσεις [της 19ης Σεπτεμβρίου 2006, Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587, σκέψεις 47 έως 53), της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψεις 32 και 41 έως 45), και της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψεις 50 έως 54)];

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως επί του πρώτου ερωτήματος, εμπίπτει η υπηρεσιακή δραστηριότητα της αιτούσας ειρηνοδίκη στην έννοια του «εργαζομένου ορισμένου χρόνου», που προβλέπεται από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1, παράγραφος 3, και 7 της οδηγίας 2003/88, της ρήτρας 2 της συμφωνίας-πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου, η οποία μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο με την οδηγία 1999/70 και του άρθρου 31, παράγραφος 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η εν λόγω έννοια ερμηνεύεται από το Δικαστήριο στις αποφάσεις [της 1ης Μαρτίου 2012, O'Brien (C-393/10, EU:C:2012:110), και της 29ης Νοεμβρίου 2017, King (C-214/16, EU:C:2017:914)], και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, δύναται ο τακτικός ή επαγγελματίας δικαστής να θεωρηθεί εργαζόμενος αορίστου χρόνου αντίστοιχος προς τον εργαζόμενο ορισμένου χρόνου που είναι ο «ειρηνοδίκης», για τους σκοπούς εφαρμογής των ίδιων όρων εργασίας σύμφωνα με τη ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου που τέθηκε σε εφαρμογή με την οδηγία 1999/70;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα, αντίκειται το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε συνδυασμό με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την ευθύνη του ιταλικού κράτους για πρόδηλη παραβίαση του ενωσιακού δικαίου από δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικο μέσο [αποφάσεις της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, Köbler (C-224/01, EU:C:2003:513), της 13ης Ιουνίου 2006, Traghetti del Mediterraneo (C-173/03, EU:C:2006:391) και της 24ης Νοεμβρίου 2011, Επιτροπή κατά Ιταλίας (C-379/10, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2011:775)], στο άρθρο 2, παράγραφοι 3 και 3bis, του νόμου 117 της 13ης Απριλίου 1988 περί της αστικής ευθύνης των δικαστών που προβλέπει ευθύνη του δικαστή για δόλο ή βαρεία αμέλεια «σε περίπτωση πρόδηλης παραβάσεως του νόμου και του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης» και θέτει τον εθνικό δικαστή ενώπιον της επιλογής –πράγμα που σε κάθε περίπτωση αποτελεί αιτία αστικής και πειθαρχικής ευθύνης έναντι του κράτους σε ένδικες υποθέσεις όπου διάδικος είναι η ίδια η δημόσια διοίκηση, ιδίως όταν ο δικαστής που επιλαμβάνεται της υποθέσεως είναι ειρηνοδίκης ο οποίος εργάζεται υπό καθεστώς ορισμένου χρόνου χωρίς αποτελεσματική νομική, οικονομική και ασφαλιστική προστασία– όπως εν προκειμένω, είτε να παραβεί την εσωτερική ρύθμιση, μην εφαρμόζοντάς την και εφαρμόζοντας το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως ερμηνεύεται από το Δικαστήριο, είτε να παραβεί το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφαρμόζοντας τις εσωτερικές ρυθμίσεις που αποκλείουν την αναγνώριση της αποτελεσματικής προστασίας και σε αντίθεση με τα άρθρα 1, παράγραφος 3, και 7 της οδηγίας 2003/88, με τις ρήτρες 2 και 4 της συμφωνίας-πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου, η οποία τέθηκε σε εφαρμογή με την οδηγία 1999/70, και με το άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

7 ΕΕ 2019, C 25, σ. 19.

26. Η αιτούσα, η Ιταλική Δημοκρατία και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέθεσαν υπομνήματα και παρέστησαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 28ης Νοεμβρίου 2019.

IV. Νομική εξέταση

27. Θα εξετάσω κατ' αρχάς το παραδεκτό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, αναφερόμενη ταυτοχρόνως στο πρώτο ερώτημα. Ακολούθως θα απαντήσω στο δεύτερο και στο τρίτο ερώτημα.

A. Παραδεκτό

28. Τόσο η Ιταλία όσο και η Επιτροπή αμφισβητούν το παραδεκτό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως και οι αμφιβολίες αυτές ταυτίζονται με το πρώτο ερώτημα του ειρηνοδίκη.

1. Επί της ανάγκης να υποβληθεί αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

29. Η Επιτροπή ισχυρίζεται κατ' αρχάς ότι το ίδιο το αιτούν δικαστήριο δηλώνει ότι δεν είναι αναγκαία η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως. Με τον ισχυρισμό της αυτόν όμως παραβλέπει ότι το αναφερόμενο απόσπασμα της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως[8] αναπαράγει απλώς τον ισχυρισμό της αιτούσας.

30. Η Επιτροπή εκφράζει επίσης την άποψη ότι το αιτούν δικαστήριο δεν εκθέτει με επαρκή ακρίβεια τους λόγους για τους οποίους είναι αναγκαία μια απόφαση του Δικαστηρίου. Συναφώς, προβάλλει παράβαση του άρθρου 94, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου. Κατά την εν λόγω διάταξη, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως περιλαμβάνει έκθεση των λόγων που οδήγησαν το αιτούν δικαστήριο να υποβάλει ερωτήματα ως προς την ερμηνεία ή το κύρος ορισμένων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, καθώς και της κατά τη γνώμη του σχέσεως μεταξύ των διατάξεων αυτών και της εφαρμοστέας στη διαφορά της κύριας δίκης εθνικής νομοθεσίας. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δεν πληροί τις απαιτήσεις αυτές.

31. Επ' αυτού πρέπει όμως να επισημανθεί ότι τα ερωτήματα που αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης λογίζονται κατά τεκμήριο λυσιτελή. Το Δικαστήριο δύναται να αρνηθεί να αποφανθεί επί προδικαστικού ερωτήματος υποβληθέντος από εθνικό δικαστήριο μόνον αν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμη όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί[9].

32. Βάσει των ανωτέρω κριτηρίων, το δεύτερο ερώτημα είναι λυσιτελές, διότι αφορά τον πυρήνα της ένδικης διαφοράς ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Τούτο διότι, προκειμένου να κριθεί αν η αιτούσα δύναται να αξιώσει αποζημίωση λόγω μη χορήγησης άδειας μετ' αποδοχών, πρέπει να διευκρινιστεί αν οι Ιταλοί ειρηνοδίκες είναι εργαζόμενοι υπό την έννοια της οδηγίας περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας.

8 Σημείο 22 της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

9 Αποφάσεις της 22ας Ιουνίου 2010, Melki και Abdeli (C-188/10 και C-189/10, EU:C:2010:363, σκέψη 27), της 19ης Δεκεμβρίου 2013, Fish Legal και Shirley (C-279/12, EU:C:2013:853, σκέψη 30), της 10ης Δεκεμβρίου 2018, Wightman κ.λπ. (C-621/18, EU:C:2018:999, σκέψη 27), και της 19ης Νοεμβρίου 2019, A. K. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982, σκέψη 98).

33. Εντούτοις, το άρθρο 7 της οδηγίας περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας προβλέπει μόνον ελάχιστη άδεια τεσσάρων εβδομάδων, ενώ ο Αύγουστος του 2018 περιείχε επιπλέον εργάσιμες ημέρες. Επιπλέον, από την οδηγία περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας δεν προκύπτει ότι οι Ιταλοί ειρηνοδίκες πρέπει να πληρώνονται κατά τη διάρκεια της άδειας όπως οι τακτικοί δικαστές. Ως εκ τούτου, πρέπει επίσης να διευκρινιστεί αν η απαγόρευση των διακρίσεων που περιέχεται στη συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου επιβάλλει την παροχή στους Ιταλούς ειρηνοδίκες του ίδιου αριθμού ημερών αδείας όπως στους Ιταλούς τακτικούς δικαστές και την καταβολή σε αυτούς των ίδιων αποδοχών κατά τη διάρκεια της άδειας.

34. Αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, το γεγονός ότι κατά την κρίση του Consiglio Superiore della Magistratura (ανωτάτου δικαστικού συμβουλίου) και του ίδιου του αιτούντος δικαστηρίου οι ειρηνοδίκες είναι αναμφιβόλως εργαζόμενοι δεν καθιστά το δεύτερο ερώτημα αλυσιτελές. Τούτο διότι, όπως προκύπτει από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, το Corte di Cassazione (ακυρωτικό δικαστήριο, Ιταλία) και το Consiglio di Stato (Συμβούλιο της Επικρατείας, Ιταλία), ήτοι τα δικαστήρια που είναι αρμόδια σε τελευταίο βαθμό δικαιοδοσίας για το ζήτημα αυτό, αρνήθηκαν να αναγνωρίσουν στους ειρηνοδίκες το καθεστώς των εργαζομένων ή να τους μεταχειριστούν ως τακτικούς δικαστές[10]. Εξάλλου, πρόκειται για έναν όρο του δικαίου της Ένωσης που πρέπει να ερμηνευθεί αυτοτελώς[11]. Επομένως, είναι αναγκαία η διευκρίνιση του ζητήματος.

35. Το πρώτο ερώτημα σχετικά με τη δυνατότητα του εθνικού δικαστηρίου να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα και τις αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία του έχει επιπλέον σημασία για την περαιτέρω εξέταση του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, διότι συνδέεται στενά με ενστάσεις της Ιταλίας και της Επιτροπής επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως. Πέραν τούτου, το πνεύμα της συνεργασίας, στο οποίο βασίζονται οι σχέσεις μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, επιβάλλει να απαντώνται σε περίπτωση αμφιβολίας τα ερωτήματα των εθνικών δικαστηρίων ως προς τη δυνατότητα υποβολής προδικαστικού ερωτήματος, εφόσον συνδέονται με εκκρεμείς ένδικες υποθέσεις[12].

36. Η λυσιτέλεια του τρίτου ερωτήματος είναι η δυσχερέστερη ως προς την αξιολόγηση. Με το ερώτημα αυτό το αιτούν δικαστήριο ζητεί να πληροφορηθεί αν είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις του δικαίου της Ένωσης η ιταλική ρύθμιση σχετικά με την προσωπική ευθύνη του δικαστή για δόλο ή βαρεία αμέλεια «σε περίπτωση πρόδηλης παραβάσεως του νόμου και του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

37. Το ανωτέρω ερώτημα δεν έχει άμεση σημασία για την κρίση επί της υποθέσεως της κύριας δίκης, διότι αυτή δεν αφορά την προσωπική ευθύνη δικαστών. Εντούτοις έχει έμμεση σημασία, διότι ο αιτών δικαστής το αντιλαμβάνεται υπό την έννοια ότι θα ευθύνεται έναντι του κράτους εάν εφαρμόσει διατάξεις του εθνικού δικαίου που είναι αντίθετες προς το δίκαιο της Ένωσης, αλλά και εάν εφαρμόσει δίκαιο της Ένωσης και αφήσει για τον λόγο αυτό ανεφάρμοστες διατάξεις του εθνικού δικαίου. Ένα τέτοιο δίλημμα θα μπορούσε να εμποδίσει την παροχή αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας από το δικαστήριο στην αιτούσα. Επομένως, και αυτό το ερώτημα έχει σημασία για την απόφαση.

10 Στη σκέψη 14 της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως αναφέρονται ιδίως η απόφαση του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας) της 18ης Ιουλίου 2017 (αριθ. 3556) καθώς και οι αποφάσεις του Corte di Cassazione (Ακυρωτικού Δικαστηρίου) της 31ης Μαΐου 2017 (αριθ. 13721, ECLI:IT:CASS:2017:13721CIV), της 16ης Νοεμβρίου 2017 (αριθ. 27198, ECLI:IT:CASS:2017:27198CIV) και της 4ης Ιανουαρίου 2018 (αριθ. 99, ECLI:IT:CASS:2018:99CIV).

11 Αποφάσεις της 14ης Οκτωβρίου 2010, Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, σκέψη 28), και της 20ής Νοεμβρίου 2018, Sindicatul Familia Constanța κ.λπ. (C-147/17, EU:C:2018:926, σκέψη 41).

12 Απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723, σκέψεις 68 έως 70).

2. Επί της ανεξαρτησίας του αιτούντος δικαστηρίου ως προϋποθέσεως της δυνατότητας υποβολής προδικαστικού ερωτήματος

38. Το Δικαστήριο έχει ήδη αναγνωρίσει επί της αρχής το δικαίωμα των Ιταλών ειρηνοδικών να του υποβάλλουν προδικαστικό ερώτημα και, ως εκ τούτου, το καθεστώς του ειρηνοδίκη ως «δικαστηρίου» υπό την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ [13]. Εντούτοις, τόσο η Επιτροπή και η Ιταλία όσο και ο ίδιος ο αιτών ειρηνοδίκης εκφράζουν αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία του ειρηνοδίκη ο οποίος ζητεί την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως από το Δικαστήριο στην παρούσα δίκη.

39. Οι εν λόγω αμφιβολίες δεν με πείθουν, αλλά πρέπει παρά ταύτα να εξεταστούν.

40. Κατ' αρχάς, πρέπει να σημειωθεί ότι η ανεξαρτησία είναι μία από τις απαιτήσεις που θέτει το Δικαστήριο κατά την πάγια νομολογία του για να υφίσταται «δικαστήριο» υπό την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ [14].

41. Η ανεξαρτησία των εθνικών δικαστηρίων έχει θεμελιώδη σημασία ιδίως για την ομαλή λειτουργία του συστήματος δικαστικής συνεργασίας. Για τον λόγο αυτό, το Δικαστήριο εξαρτά τη δυνατότητα υποβολής προδικαστικού ερωτήματος από όργανα που εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης μεταξύ άλλων από την ανεξαρτησία τους [15].

42. Η απαίτηση ανεξαρτησίας του αιτούντος οργάνου περιλαμβάνει κατά τη νομολογία δύο πτυχές, την αντικειμενική «εξωτερική» ανεξαρτησία και την υποκειμενική «εσωτερική» ανεξαρτησία.

α) Η αντικειμενική ανεξαρτησία

43. Η αντικειμενική ανεξαρτησία προϋποθέτει ότι ένα δικαστήριο ασκεί τα καθήκοντά του με πλήρη αυτονομία, χωρίς να υπόκειται σε οποιαδήποτε ιεραρχική σχέση ή σχέση υπαγωγής έναντι οποιουδήποτε και χωρίς να λαμβάνει εντολές ή οδηγίες οποιασδήποτε προελεύσεως [16]. Κατ' αυτόν τον τρόπο προστατεύεται από εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την ανεξάρτητη κρίση των μελών του όσον αφορά τις διαφορές που υπόκεινται στην κρίση τους [17].

44. Το αιτούν δικαστήριο εγείρει με το πρώτο ερώτημα αμφιβολίες για την ίδια του την ανεξαρτησία, οι οποίες συνδέονται με τις συνθήκες εργασίας των Ιταλών ειρηνοδικών. Ειδικότερα, πρόκειται για τις αποδοχές των ειρηνοδικών, συμπεριλαμβανομένης της αξιώσεως αδείας μετ' αποδοχών, αλλά και για τον χρονικό περιορισμό της απασχόλησής τους σε τέσσερα χρόνια με δυνατότητα παράτασης για τέσσερα χρόνια ακόμη.

13 Βλ. π.χ. την απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2010, Jakubowska (C-225/09, EU:C:2010:729), και τις διατάξεις της 19ης Ιανουαρίου 2012, Patriciello (C-496/10, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2012:24), και της 21ης Μαρτίου 2013, Mbaye (C-522/11, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2013:190).

14 Αποφάσεις της 14ης Ιουνίου 2011, Miles κ.λπ. (C-196/09, EU:C:2011:388, σκέψη 37), της 17ης Ιουλίου 2014, Torresi (C-58/13 και C-59/13, EU:C:2014:2088, σκέψη 17), και της 16ης Φεβρουαρίου 2017, Margarit Panicello (C-503/15, EU:C:2017:126, σκέψη 27). Άλλα κριτήρια είναι η ίδρυση του οργάνου με νόμο, ο μόνιμος χαρακτήρας του, ο δεσμευτικός χαρακτήρας της δικαιοδοσίας του, ο κατ' αντιμωλίαν χαρακτήρας της ενώπιόν του διαδικασίας και η εκ μέρους του οργάνου αυτού εφαρμογή κανόνων δικαίου.

15 Αποφάσεις της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψη 43).

16 Αποφάσεις της 17ης Ιουλίου 2014, Torresi (C-58/13 και C-59/13, EU:C:2014:2088, σκέψη 22), της 6ης Οκτωβρίου 2015, Consorci Sanitari del Maresme (C-203/14, EU:C:2015:664, σκέψη 19), και της 16ης Φεβρουαρίου 2017, Margarit Panicello (C-503/15, EU:C:2017:126, σκέψη 37).

17 Αποφάσεις της 9ης Οκτωβρίου 2014, TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, σκέψη 30), της 6ης Οκτωβρίου 2015, Consorci Sanitari del Maresme (C-203/14, EU:C:2015:664, σκέψη 19), και της 16ης Φεβρουαρίου 2017, Margarit Panicello (C-503/15, EU:C:2017:126, σκέψη 37).

45. Η αμοιβή των δικαστών και ο χρονικός περιορισμός της απασχόλησής τους έχουν πράγματι σημασία για την αντικειμενική ανεξαρτησία των δικαστηρίων, ιδίως δεδομένης της νεότερης νομολογίας του Δικαστηρίου για τις αποδοχές των δικαστών στην Πορτογαλία[18] και για την ανεξαρτησία των πολωνικών δικαστηρίων[19]. Από τη νομολογία προκύπτει επίσης ότι η ανεξαρτησία υπ' αυτή την έννοια συνιστά προϋπόθεση της δυνατότητας υποβολής προδικαστικού ερωτήματος εκ μέρους ενός οργάνου σύμφωνα με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ[20].

46. Εντούτοις, το παραδεκτό μιας αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως δεν μπορεί να αμφισβητηθεί μόνο βάσει αμφιβολιών ως προς την επάρκεια των αποδοχών των συμμετεχόντων δικαστών ή ως προς τη διάρκεια της θητείας τους ή, κατά περίπτωση, ως προς τις διαδικαστικές λεπτομέρειες της ενδεχόμενης παράτασής της. Αντιθέτως, όπως και στο ζήτημα του παραδεκτού ενός προδικαστικού ερωτήματος, το Δικαστήριο θα πρέπει να εκκινήσει από την παραδοχή ότι τα δικαστήρια των κρατών μελών διαθέτουν επαρκή αντικειμενική ανεξαρτησία. Η παραδοχή αυτή επιβάλλεται ήδη από την αμοιβαία εμπιστοσύνη στη δικαιοσύνη των κρατών μελών[21], την οποία πρέπει να δεχθεί και το Δικαστήριο.

47. Ένα τέτοιο τεκμήριο αντικειμενικής ανεξαρτησίας κάθε αιτούντος δικαστηρίου είναι μεν μαχητό, αλλά στην προκειμένη υπόθεση δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι η αντικειμενική ανεξαρτησία του αιτούντος δικαστηρίου έχει επηρεαστεί. Το ότι ούτε το τρίτο ερώτημα οδηγεί στο εν λόγω συμπέρασμα τεκμηριώνεται στο πλαίσιο της απαντήσεως στο ερώτημα αυτό[22].

48. Επομένως, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο Giudice di pace di Bologna (ειρηνοδίκης της Bologna) είναι δικαστήριο υπό την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.

β) Επί της υποκειμενικής ανεξαρτησίας

49. Η υποκειμενική ανεξαρτησία συνδέεται με την έννοια της αμεροληψίας και συνεπάγεται την υποχρέωση τηρήσεως ίσων αποστάσεων από τους διαδίκους και από τα αντικρουόμενα συμφέροντά τους σε σχέση με το αντικείμενο της δίκης. Η πτυχή αυτή απαιτεί την τήρηση αντικειμενικότητας και την απουσία κάθε συμφέροντος κατά την επίλυση της διαφοράς πέρα από την αυστηρή εφαρμογή του κανόνα δικαίου[23].

50. Η Ιταλία και η Επιτροπή αμφισβητούν αυτήν την εσωτερική ανεξαρτησία του ειρηνοδίκη που ζητεί από το Δικαστήριο την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως στην παρούσα δίκη. Τούτο διότι κατά τη γνώμη τους, δεδομένου ότι η δίκη αφορά το καθεστώς και τα δικαιώματα των ειρηνοδικών, ο αιτών δικαστής έχει κατ' ανάγκην προσωπικό ενδιαφέρον για την έκβαση της κύριας δίκης.

51. Το Δικαστήριο έχει ωστόσο ήδη απαντήσει σε διάφορες αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως σχετικά με το καθεστώς των δικαστών, χωρίς να εκφράσει αμφιβολίες για την ανεξαρτησία των αιτούντων δικαστηρίων[24].

18 Απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψεις 43 και 45).

19 Απόφαση της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-619/18, EU:C:2019:531, σκέψεις 45, 71 και 72 καθώς και 108 επ.).

20 Απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψη 43).

21 Πρβλ. αποφάσεις της 11ης Φεβρουαρίου 2003, Gözütok και Brügge (C-187/01 και C-385/01, EU:C:2003:87, σκέψη 33), της 10ης Φεβρουαρίου 2009, Allianz και Generali Assicurazioni Generali (C-185/07, EU:C:2009:69, σκέψη 30), και της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, AH κ.λπ. (Τεκμήριο αθωότητας) (C-377/18, EU:C:2019:670, σκέψη 39), καθώς και γνωμοδοτήσεις 1/03 (Νέα Σύμβαση του Λουγκάνο) της 7ης Φεβρουαρίου 2006 (EU:C:2006:81, σκέψη 163) και 2/13 (Προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ) της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (EU:C:2014:2454, σκέψη 168).

22 Βλ. κατωτέρω, σημεία 113 επ.

23 Αποφάσεις της 9ης Οκτωβρίου 2014, TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, σκέψη 31), και της 16ης Φεβρουαρίου 2017, Margarit Panicello (C-503/15, EU:C:2017:126, σκέψη 38).

24 Αποφάσεις της 13ης Ιουνίου 2017, Florescu κ.λπ. (C-258/14, EU:C:2017:448, ιδίως σκέψεις 61 επ.), της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117), της 7ης Φεβρουαρίου 2019, Escribano Vindel (C-49/18, EU:C:2019:106), και της 19ης Νοεμβρίου 2019, A. K. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982).

52. Εντούτοις, η παρούσα υπόθεση παρουσιάζει χαρακτηριστικά που εκ πρώτης όψεως θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν αμφιβολίες για την υποκειμενική ανεξαρτησία του αιτούντος ειρηνοδίκη. Τούτο διότι ο ισχυρισμός της Ιταλίας και της Επιτροπής ισοδυναμεί με την αιτίαση ότι η αιτούσα και ο ειρηνοδίκης που υπέβαλε την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δημιούργησαν την αρμοδιότητα του τελευταίου για την ένδικη διαφορά της κύριας δίκης κατά τρόπο καταχρηστικό.

53. Η Ιταλία και η Επιτροπή τονίζουν κατ' αρχάς ότι οι προβαλλόμενες απαιτήσεις βασίζονται σε μια διαφορά εργατικού δικαίου επί του ζητήματος αν οι ειρηνοδίκες είναι εργαζόμενοι. Σε προηγούμενες αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως σχετικά με τις συνθήκες εργασίας των Ιταλών ειρηνοδικών οι αιτούντες ειρηνοδίκες είχαν δεχθεί ρητώς ότι δεν είναι αρμόδιοι για τη διαφορά αυτή. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο απέρριψε τις αιτήσεις αυτές ως απαράδεκτες [25].

54. Αντικείμενο της προκειμένης δίκης όμως δεν είναι απαιτήσεις εργατικού δικαίου, αλλά απαίτηση αστικής ευθύνης έναντι του κράτους. Η Ιταλία και η Επιτροπή δεν αμφισβητούν ότι οι ειρηνοδίκες είναι αρμόδιοι να αποφασίζουν επί τέτοιων απαιτήσεων. Το στοιχείο αυτό διαφοροποιεί την προκειμένη αίτηση προδικαστικής αποφάσεως από τις αιτήσεις που απορρίφθηκαν ως απαράδεκτες και αναφέρονται στην υποσημείωση 25.

55. Η Ιταλία ισχυρίζεται επίσης ότι η αρμοδιότητα του ειρηνοδίκη βασίζεται σε μια ανεπίτρεπτη κατά το ιταλικό δίκαιο κατάτμηση των αξιώσεων της αιτούσας έναντι του ιταλικού κράτους. Εάν η αιτούσα προέβαλλε το σύνολο των αξιώσεών της, αυτές θα υπερέβαιναν το ανώτατο όριο καθ' ύλην αρμοδιότητας που προβλέπεται για την εκδίκαση από ειρηνοδίκες. Ως εκ τούτου, θα όφειλε να καταθέσει την αγωγή της στα γενικά αστικά δικαστήρια. Οι εκεί αρμόδιοι τακτικοί δικαστές δεν έχουν προσωπικό ενδιαφέρον για το καθεστώς των ειρηνοδικών.

56. Εντούτοις, δεν απόκειται στο Δικαστήριο να ελέγξει αν η απόφαση περί παραπομπής ελήφθη σύμφωνα με τους εθνικούς οργανωτικούς και δικονομικούς κανόνες [26], όπως έχει κρίνει ήδη σε άλλες περιπτώσεις, ειδικά ως προς τον ισχυρισμό της κατατμήσεως αξιώσεων [27]. Αντιθέτως, το Δικαστήριο, έστω και σε περίπτωση αμφιβολιών ως προς την εφαρμογή του εθνικού δικονομικού δικαίου, δεσμεύεται από αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που έχει εκδοθεί από δικαστήριο κράτους μέλους, εφόσον αυτή δεν έχει ανακληθεί κατόπιν ένδικου βοηθήματος που ενδεχομένως προβλέπεται στο εθνικό δίκαιο [28].

57. Σε περίπτωση αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως προστίθεται το γεγονός ότι οι εθνικοί δικαστές που υποβάλλουν την αίτηση αυτή δίδουν απλώς το έναυσμα για τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου. Αντιθέτως, η απάντηση δίδεται από το Δικαστήριο με δική του ευθύνη, ούτως ώστε το αποτέλεσμα της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως δεν μπορεί να επηρεαστεί από ενδεχόμενη μεροληψία του αιτούντος δικαστή.

58. Ως εκ τούτου, οι τυχόν αμφιβολίες ως προς την αρμοδιότητα του αιτούντος δικαστηρίου και την υποκειμενική ανεξαρτησία του θα έπρεπε να προβληθούν πρωτίστως μέσω ενδίκων βοηθημάτων του εθνικού δικαίου.

25 Διατάξεις της 6ης Σεπτεμβρίου 2018, Di Girolamo (C-472/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:684, σκέψη 30), καθώς και της 17ης Ιανουαρίου 2019, Rossi κ.λπ. (C-626/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:28, σκέψη 26), και Cipollone (C-600/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:29, σκέψη 26).

26 Αποφάσεις της 14ης Ιανουαρίου 1982, Reina (65/81, EU:C:1982:6, σκέψη 7), της 11ης Απριλίου 2000, Deliège (C-51/96 και C-191/97, EU:C:2000:199, σκέψη 29), της 16ης Ιουνίου 2015, Gauweiler κ.λπ. (C-62/14, EU:C:2015:400, σκέψη 26), και της 10ης Δεκεμβρίου 2018, Wightman κ.λπ. (C-621/18, EU:C:2018:999, σκέψη 30).

27 Διατάξεις της 6ης Σεπτεμβρίου 2018, Di Girolamo (C-472/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:684, σκέψεις 24 και 30), και της 17ης Ιανουαρίου 2019, Rossi κ.λπ. (C-626/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:28, σκέψεις 22 και 26)

28 Αποφάσεις της 14ης Ιανουαρίου 1982, Reina (65/81, EU:C:1982:6, σκέψη 7), της 20ής Οκτωβρίου 1993, Balocchi (C-10/92, EU:C:1993:846, σκέψη 16), της 11ης Ιουλίου 1996, SFEI κ.λπ. (C-39/94, EU:C:1996:285, σκέψη 24), και της 7ης Ιουλίου 2016, Genentech (C-567/14, EU:C:2016:526, σκέψη 23).

59. Επομένως, οι αμφιβολίες της Ιταλίας και της Επιτροπής ως προς την αρμοδιότητα του αιτούντος δικαστηρίου για την υπόθεση της κύριας δίκης δεν αντίκεινται στο δικαίωμα αυτού να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως.

3. Ως προς τη χρήση της διαδικασίας διαταγής πληρωμής

60. Περαιτέρω ενστάσεις της Ιταλίας και της Επιτροπής ως προς το παραδεκτό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως βασίζονται στο γεγονός ότι η κύρια δίκη διεξάγεται ως διαδικασία εκδόσεως διαταγής πληρωμής και το αντίδικο ιταλικό κράτος δεν είχε ακόμη την ευκαιρία να εκφράσει τις απόψεις του στη διαδικασία αυτή.

61. Η Επιτροπή συνάγει από το γεγονός αυτό το συμπέρασμα ότι εν προκειμένω δεν συντρέχει διαδικασία με αντιμωλία, κάτι που όμως είναι αναγκαίο χαρακτηριστικό ενός δικαστηρίου που έχει δυνατότητα υποβολής προδικαστικού ερωτήματος υπό την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.

62. Η ακρόαση του αντιδίκου είναι ασφαλώς κατά κανόνα σκόπιμη και επιβάλλεται βάσει της αρχής της δίκαιης δίκης. Εντούτοις, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι αίτηση προδικαστικής αποφάσεως μπορεί να υποβληθεί στο Δικαστήριο ακόμη και όταν η διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας υποβάλλεται η αίτηση δεν έχει χαρακτήρα κατ' αντιμωλίαν διαδικασίας[29], ιδίως στο πλαίσιο της ιταλικής διαδικασίας εκδόσεως διαταγής πληρωμής[30], χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη ακρόαση του αντιδίκου[31]. Κρίσιμο είναι, αντιθέτως, το αν το αιτούν δικαστήριο καλείται να αποφανθεί στο πλαίσιο διαδικασίας που πρόκειται να καταλήξει στην έκδοση αποφάσεως δικαιοδοτικού χαρακτήρα[32]. Αυτό όμως συμβαίνει εν προκειμένω.

Β. Επί του δικαιώματος ετήσιας άδειας του ειρηνοδίκη (δεύτερο ερώτημα)

63. Προκειμένου να κριθεί αν και σε ποιο ύψος δικαιούται η αιτούσα να αξιώσει αποζημίωση λόγω αρνήσεως χορηγήσεως άδειας μετ' αποδοχών, πρέπει να διευκρινιστεί αν οι Ιταλοί ειρηνοδίκες είναι εργαζόμενοι υπό την έννοια της οδηγίας περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας. Δεδομένου δε ότι ο Αύγουστος έχει μεγαλύτερη διάρκεια από την ελάχιστη άδεια των τεσσάρων εβδομάδων κατά το άρθρο 7 της οδηγίας περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας, πρέπει επιπλέον να εξεταστεί αν η απαγόρευση διακρίσεων που θεσπίζεται με τη συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου επιβάλλει να παρέχονται στους Ιταλούς ειρηνοδίκες ο ίδιος αριθμός ημερών αδείας και οι ίδιες αποδοχές αδείας όπως στους Ιταλούς τακτικούς δικαστές.

1. Επί της οδηγίας περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας

64. Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας, τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να παρέχεται σε όλους τους εργαζομένους ετήσια άδεια μετ' αποδοχών διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων εβδομάδων.

65. Επομένως πρέπει να διευκρινιστεί αν η οδηγία περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας είναι εφαρμοστέα στους Ιταλούς ειρηνοδίκες (επ' αυτού βλ. κατωτέρω υπό α) και αν οι Ιταλοί ειρηνοδίκες είναι εργαζόμενοι υπό την έννοια της ρυθμίσεως που αναφέρθηκε (επ' αυτού βλ. κατωτέρω υπό β).

29 Αποφάσεις της 27ης Απριλίου 2006, Standesamt Stadt Niebüll (C-96/04, EU:C:2006:254, σκέψη 13), και της 25ης Ιουνίου 2009, Roda Golf & Beach Resort (C-14/08, EU:C:2009:395, σκέψη 33).

30 Αποφάσεις της 14ης Δεκεμβρίου 1971, Politi (43/71, EU:C:1971:122, σκέψεις 4 και 5), και της 18ης Ιουνίου 1998, Corsica Ferries France (C-266/96, EU:C:1998:306, σκέψη 23).

31 Αποφάσεις της 28ης Ιουνίου 1978, Simmenthal (70/77, EU:C:1978:139, σκέψεις 10 και 11), της 20ής Οκτωβρίου 1993, Balocchi (C-10/92, EU:C:1993:846, σκέψη 14), και της 3ης Μαρτίου 1994, Eurico Italia κ.λπ. (C-332/92, C-333/92 και C-335/92, EU:C:1994:79, σκέψη 11).

32 Απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723, σκέψη 56).

α) Επί του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας

66. Το άρθρο 1, παράγραφος 3, της οδηγίας περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας ορίζει το πεδίο εφαρμογής της μέσω παραπομπής στο άρθρο 2 της οδηγίας 89/391.

67. Δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/391, η εν λόγω οδηγία εφαρμόζεται «σε όλους τους δημόσιους ή ιδιωτικούς τομείς δραστηριοτήτων».

68. Η δικαστική δραστηριότητα του Ιταλού ειρηνοδίκη δεν περιλαμβάνεται μεν ρητώς στα αναφερόμενα παραδείγματα, αλλά είναι επίσης ένας δημόσιος τομέας δραστηριότητας. Ως εκ τούτου εμπίπτει κατ' αρχήν στο πεδίο εφαρμογής των δύο οδηγιών.

69. Πάντως, όπως προκύπτει από το άρθρο 2, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 89/391, η εν λόγω οδηγία δεν εφαρμόζεται όταν το αποκλείουν κατ' ανάγκην οι εγγενείς ιδιαιτερότητες ορισμένων δραστηριοτήτων του δημόσιου τομέα, παραδείγματος χάριν στις ένοπλες δυνάμεις ή στην αστυνομία, ή συγκεκριμένων δραστηριοτήτων στις υπηρεσίες πολιτικής άμυνας.

70. Το κριτήριο που χρησιμοποιείται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 89/391 για την εξαίρεση ορισμένων δραστηριοτήτων από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής και εμμέσως και από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας δεν βασίζεται στο γεγονός ότι οι εργαζόμενοι ανήκουν σε έναν από τους τομείς δραστηριότητας που περιγράφονται γενικώς στη διάταξη αυτή, αλλά αποκλειστικώς στην ιδιαιτερότητα συγκεκριμένων δραστηριοτήτων που ασκούν οι μισθωτοί στο πλαίσιο των εν λόγω τομέων, η οποία δικαιολογεί εξαίρεση από τους κανόνες της ως άνω οδηγίας λόγω της αδήριτης ανάγκης να εξασφαλιστεί αποτελεσματική προστασία του κοινωνικού συνόλου[33].

71. Δεν διαφαίνεται όμως κανένας λόγος για να εξαιρεθούν οι Ιταλοί ειρηνοδίκες συλλήβδην από το πεδίο εφαρμογής των δύο οδηγιών. Ιδίως η ρύθμιση της αδείας θα μπορούσε προφανώς να εφαρμοστεί χωρίς μείζονα προβλήματα και στους Ιταλούς ειρηνοδίκες, διότι οι Ιταλοί τακτικοί δικαστές δικαιούνται άδεια μετ' αποδοχών.

72. Επομένως η οδηγία περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας είναι εφαρμοστέα στους Ιταλούς ειρηνοδίκες.

β) Επί της έννοιας του εργαζομένου κατά την οδηγία περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας

73. Ακολούθως, πρέπει να διευκρινιστεί αν οι Ιταλοί ειρηνοδίκες είναι εργαζόμενοι υπό την έννοια του άρθρου 7 της οδηγίας περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας.

74. Για την εφαρμογή της οδηγίας περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας, η έννοια του «εργαζομένου» δεν επιδέχεται διαφορετική ερμηνεία ανάλογα με το εθνικό δίκαιο, αλλά έχει αυτοτελές περιεχόμενο στο δίκαιο της Ένωσης[34]. Ως εκ τούτου, σε αντίθεση με τα επιχειρήματα της Ιταλικής Κυβέρνησης, δεν μπορεί να αποτελέσει κριτήριο το γεγονός ότι η δραστηριότητα των ειρηνοδικών θεωρείται κατά το εσωτερικό δίκαιο ως τιμητικό λειτούργημα.

33 Διάταξη της 14ης Ιουλίου 2005, Personalrat der Feuerwehr Hamburg (C-52/04, EU:C:2005:467, σκέψη 51), καθώς και αποφάσεις της 12ης Ιανουαρίου 2006, Επιτροπή κατά Ισπανίας (C-132/04, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2006:18, σκέψη 24), και της 20ής Νοεμβρίου 2018, Sindicatul Familia Constanţa κ.λπ. (C-147/17, EU:C:2018:926, σκέψη 55).

34 Αποφάσεις της 14ης Οκτωβρίου 2010, Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, σκέψη 28), και της 20ής Νοεμβρίου 2018, Sindicatul Familia Constanţa κ.λπ. (C-147/17, EU:C:2018:926, σκέψη 41).

75. Το δίκαιο της Ένωσης, αντιθέτως, ορίζει την έννοια του εργαζομένου βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που χαρακτηρίζουν τη σχέση εργασίας με βάση τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ενδιαφερομένων. Το κύριο χαρακτηριστικό της σχέσης εργασίας είναι ότι ένα άτομο παρέχει, κατά τη διάρκεια ορισμένου χρόνου, προς ένα άλλο και υπό τη διεύθυνσή του, υπηρεσίες έναντι των οποίων λαμβάνει αμοιβή [35]. Ωστόσο δεν περιλαμβάνονται στην έννοια αυτή δραστηριότητες που είναι τόσο περιορισμένες ώστε να εμφανίζονται ως καθαρώς περιθωριακές και επουσιώδεις [36].

76. Σύμφωνα με τα στοιχεία που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο, η αιτούσα έχει παράσχει σημαντικής έκτασης υπηρεσίες στην ιταλική δικαιοσύνη. Ειδικότερα, κατά το χρονικό διάστημα από την 1η Ιουλίου 2017 ως τις 30 Ιουνίου 2018 εξέδωσε ως ποινική δικαστής (πταισματοδίκης) 478 αποφάσεις καθώς και 1 326 διατάξεις περί αρχειοθετήσεως υποθέσεων. Επιπλέον διεξήγε δύο συνεδριάσεις εβδομαδιαίως, εξαιρουμένης της περιόδου των διακοπών του Αυγούστου του 2018. Για τις ανωτέρω υπηρεσίες έλαβε αποδοχές, οι οποίες κατά τον μήνα Ιούλιο του 2018 ανήλθαν περίπου στο καθαρό ποσό των 3 000 ευρώ.

77. Σε αντίθεση με την άποψη της Ιταλίας, το γεγονός ότι οι αποδοχές αυτές αποτελούνταν από περισσότερα στοιχεία δεν εμποδίζουν την αναγνώριση εργασιακής σχέσεως, διότι το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει πώς πρέπει να υπολογίζονται σε τέτοιες περιπτώσεις οι αποδοχές αδείας [37].

78. Διαφορετική κρίση ως προς τη συνδρομή της προϋπόθεσης υπάρξεως αμοιβής θα μπορούσε ενδεχομένως να υπάρξει εάν οι αποδοχές είχαν τον χαρακτήρα αποζημιώσεως για δαπάνες ή για απώλεια εσόδων.

79. Εντούτοις, κάτι τέτοιο αποκλείεται στην προκειμένη περίπτωση, ήδη λόγω της έκτασης και της διάρκειας της δραστηριότητας της αιτούσας. Η διεξαγωγή δύο ημερήσιων συνεδριάσεων εβδομαδιαίως και η διεκπεραίωση περίπου 1 800 υποθέσεων ετησίως δεν αφήνει περιθώριο για άλλη δραστηριότητα, της οποίας τα απολεσθέντα έσοδα θα μπορούσαν να αποζημιωθούν. Ως εκ τούτου, η αμοιβή δεν μπορεί να περιορίζεται σε αποζημίωση, αλλά πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον τις βιοποριστικές δαπάνες και να εγγυάται την αντικειμενική ανεξαρτησία των ειρηνοδικών.

80. Η ανάγκη καταβολής αποδοχών προκύπτει επίσης από τους ευρείας έκτασης κανόνες σχετικά με το ασυμβίβαστο του λειτουργήματος του ειρηνοδίκη με ορισμένες άλλες επαγγελματικές δραστηριότητες [38]. Οι κανόνες αυτοί ουσιαστικά αποκλείουν τη δυνατότητα βιοπορισμού με άλλο τρόπο. Ιδίως η άσκηση της δικηγορικής δραστηριότητας, που είναι πιθανή επιλογή λόγω κατοχής της αναγκαίας νομικής επάρκειας, απαγορεύεται στους ειρηνοδίκες τουλάχιστον εντός της δικαστικής περιφέρειας στην οποία ασκούν το λειτούργημά τους [39].

81. Κατά τα λοιπά, οι αποδοχές των Ιταλών ειρηνοδικών υπόκεινται, σύμφωνα με την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, στους ίδιους φόρους όπως η αμοιβή των υπολοίπων εργαζομένων. Το γεγονός ότι δεν επιβάλλονται εισφορές κοινωνικής ασφάλισης φαίνεται να έχει δευτερεύουσα σημασία, ιδίως λαμβανομένου υπόψη ότι οι ειρηνοδίκες δεν απολαμβάνουν, κατά τα φαινόμενα, αντίστοιχη κοινωνική ασφάλιση [40].

35 Αποφάσεις της 14ης Οκτωβρίου 2010, Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, σκέψη 28), και της 20ής Νοεμβρίου 2018, Sindicatul Familia Constanța κ.λπ. (C-147/17, EU:C:2018:926, σκέψη 41).

36 Αποφάσεις της 3ης Μαΐου 2012, Neidel (C-337/10, EU:C:2012:263, σκέψη 23), και της 26ης Μαρτίου 2015, Fenoll (C-316/13, EU:C:2015:200, σκέψη 27).

37 Αποφάσεις της 15ης Σεπτεμβρίου 2011, Williams κ.λπ. (C-155/10, EU:C:2011:588, σκέψεις 22 έως 29), και της 22ας Μαΐου 2014, Lock (C-539/12, EU:C:2014:351, σκέψεις 27 έως 34).

38 Σημεία 87 και 97 της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

39 Σημείο 87 της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

40 Βλ. σημείο 102 της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

82. Εντούτοις, μια σχέση εργασίας προϋποθέτει την ύπαρξη σχέσεως εξαρτήσεως μεταξύ του εργαζομένου και του εργοδότη του. Η ύπαρξη τέτοιας σχέσεως πρέπει να εκτιμάται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση σε συνάρτηση με όλα τα στοιχεία και όλες τις περιστάσεις που χαρακτηρίζουν τις σχέσεις των μερών [41].

83. Οι δικαστές δεν μπορούν μεν, όπως είναι φυσικό, να υπόκεινται σε εντολές ως προς τη λήψη των δικαστικών τους αποφάσεων –αυτό θα ήταν ασύμβατο με την αναγκαία αντικειμενική ανεξαρτησία τους [42]. Εντούτοις, τούτο δεν αποκλείει τη θεώρησή τους ως εργαζομένων [43]. Δεν δεσμεύονται μόνο γενικώς από το δίκαιο, αλλά επιπλέον υπέχουν λόγω της δραστηριότητάς τους ιδιαίτερες υποχρεώσεις και δέχονται ακόμη εντολές –π.χ. ως προς τη διεξαγωγή των συνεδριάσεων σε ορισμένους τόπους ή σε ορισμένες ώρες. Αντιστοίχως, το Δικαστήριο θεωρεί τους δικαστές ως εργαζομένους και σε σχέση με μειονεκτήματα ως προς τον τρόπο συνταξιοδότησης και τη σύνταξη [44].

84. Ειδικά οι Ιταλοί ειρηνοδίκες υπόκεινται σε παρόμοιες διατάξεις πειθαρχικού χαρακτήρα όπως οι τακτικοί δικαστές. Αυτές εφαρμόζονται από το Consiglio Superiore della Magistratura (ανώτατο δικαστικό συμβούλιο) από κοινού με τον Υπουργό Δικαιοσύνης [45].

85. Η ύπαρξη εργασιακής σχέσεως θα έπρεπε ωστόσο να αποκλειστεί εάν οι ειρηνοδίκες μπορούσαν να αποφασίζουν ελεύθερα ποιες δίκες θα διεκπεραιώσουν. Σε αυτή την περίπτωση θα μπορούσαν, κατά τρόπο παρόμοιο προς τους δικηγόρους, να καθορίζουν ελεύθερα, σε μεγάλο βαθμό, την έκταση και τον χρόνο της δραστηριότητάς τους. Αντιθέτως, δεν θα αποκλειόταν η ύπαρξη εργασιακής σχέσεως αν οι ειρηνοδίκες μπορούσαν να δηλώνουν εκ των προτέρων ότι επιθυμούν να αναλαμβάνουν μικρότερο αριθμό δικών για ορισμένο χρονικό διάστημα. Εφόσον η δραστηριότητα δεν θα καθίστατο με τον τρόπο αυτό πλήρως περιορισμένη και επουσιώδης, θα περιείχε ακόμη μια ετεροκαθοριζόμενη εργασιακή σχέση. Επειδή η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως και τα επιχειρήματα των διαδίκων δεν περιέχουν στοιχεία ως προς τούτο, η εξέταση του ζητήματος αυτού εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο.

86. Επομένως το άρθρο 7 της οδηγίας περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι μια Ιταλίδα ειρηνοδίκης, οι αποδοχές της οποίας αποτελούνται από ένα μικρό βασικό ποσό καθώς και πληρωμές για διεκπεραιωθείσες υποθέσεις και συνεδριάσεις, πρέπει να θεωρηθεί ως εργαζόμενη υπό την έννοια του άρθρου 7 της οδηγίας περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας και, ως εκ τούτου, έχει δικαίωμα σε τουλάχιστον τεσσάρων εβδομάδων άδεια μετ' αποδοχών, εφόσον ασκεί δικαστικές δραστηριότητες σε σημαντική έκταση, δεν μπορεί να αποφασίσει η ίδια ποιες δίκες θα διεκπεραιώνει, και υπόκειται στις πειθαρχικού δικαίου υποχρεώσεις των τακτικών δικαστών.

2. Επί της συμφωνίας-πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου

87. Εντούτοις, πρέπει ακόμη να διευκρινιστεί αν οι Ιταλοί ειρηνοδίκες δικαιούνται, πέραν της ελάχιστης ετήσιας άδειας κατά το άρθρο 7 της οδηγίας περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας, την ίδια άδεια μετ' αποδοχών και τις ίδιες αποδοχές αδείας όπως οι Ιταλοί τακτικοί δικαστές. Ένα τέτοιο δικαίωμα θα μπορούσε να προκύπτει από την απαγόρευση διακρίσεων σύμφωνα με τη ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου.

41 Αποφάσεις της 14ης Οκτωβρίου 2010, Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, σκέψη 29), της 26ης Μαρτίου 2015, Fenoll (C-316/13, EU:C:2015:200, σκέψη 29), και της 20ής Νοεμβρίου 2018, Sindicatul Familia Constanța κ.λπ. (C-147/17, EU:C:2018:926, σκέψη 42).

42 Πρβλ. απόφαση της 1ης Μαρτίου 2012, O'Brien (C-393/10, EU:C:2012:110, σκέψη 48), καθώς και ανωτέρω σημείο 43.

43 Βλ., συναφώς, απόφαση της 1ης Μαρτίου 2012, O'Brien (C-393/10, EU:C:2012:110, σκέψη 47).

44 Απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία των τακτικών δικαστηρίων) (C-192/18, EU:C:2019:924, σκέψη 61). Βλ. επίσης την απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2012, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας (C-286/12, EU:C:2012:687).

45 Σημεία 90 επ. της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

α) Οι Ιταλοί ειρηνοδίκες ως εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου

88. Κατ' αρχάς πρέπει να εξεταστεί αν οι Ιταλοί ειρηνοδίκες πρέπει να θεωρηθούν ως εργαζόμενοι και υπό την έννοια της συμφωνίας-πλαισίου, ή αν είναι βάσιμος, τουλάχιστον ως προς τη συμφωνία-πλαίσιο, ο ισχυρισμός της Ιταλίας ότι πρόκειται για τιμητικό λειτούργημα.

89. Εκ πρώτης όψεως δημιουργείται η εντύπωση ότι η Ιταλία θα μπορούσε να βασιστεί κατά τούτο στη διατύπωση της ρήτρας 2, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαισίου. Κατά τη διάταξη αυτή, η συμφωνία εφαρμόζεται σε όλους τους εργαζομένους ορισμένου χρόνου που έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας όπως αυτές καθορίζονται από τη νομοθεσία, τις συλλογικές συμβάσεις ή την πρακτική *σε κάθε κράτος μέλος*. Αυτό θα μπορούσε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο χαρακτηρισμός της δραστηριότητας του ειρηνοδίκη στην Ιταλία ως τιμητικού λειτουργήματος αποκλείει την εφαρμογή της συμφωνίας-πλαισίου.

90. Εντούτοις, το Δικαστήριο έχει συναγάγει από την ανωτέρω διατύπωση ότι το πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας-πλαισίου είναι ευρύ [46].

91. Ως εκ τούτου, ο ορισμός της έννοιας των «εργαζομένων ορισμένου χρόνου» που περιλαμβάνεται στη ρήτρα 3, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαισίου καλύπτει κατά πάγια νομολογία το σύνολο των εργαζομένων, χωρίς να κάνει διάκριση ανάλογα με τον δημόσιο ή ιδιωτικό χαρακτήρα του εργοδότη με τον οποίο συνδέονται και –πρωτίστως– ανεξαρτήτως του χαρακτηρισμού της συμβάσεώς τους σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο [47].

92. Το Δικαστήριο στήριξε το ανωτέρω συμπέρασμα ιδίως στη σημασία των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων, που αποτελούν γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης. Ως εκ τούτου, πρέπει να αναγνωριστεί ότι τυγχάνουν γενικής εφαρμογής οι ρυθμίσεις που προβλέπονται στη συμφωνία-πλαίσιο για να διασφαλίσουν στους εργαζομένους ορισμένου χρόνου τα ίδια πλεονεκτήματα με τους εργαζομένους αορίστου χρόνου, εφόσον δεν δικαιολογείται διαφορετική μεταχείριση για αντικειμενικούς λόγους. Πρόκειται για ιδιαίτερης σημασίας κανόνες του εργασιακού και ασφαλιστικού δικαίου της Ένωσης, από τους οποίους πρέπει να ωφελείται κάθε εργαζόμενος, αφού αυτοί προβλέπουν κανόνες περί ελάχιστης προστασίας [48].

93. Η πρακτική αποτελεσματικότητα της συμφωνίας-πλαισίου καθώς και η ομοιόμορφη εφαρμογή της στα κράτη μέλη θα θίγονταν σοβαρά αν τα κράτη μέλη διατηρούσαν τη δυνατότητα να αποκλείουν κατά το δοκούν ορισμένες κατηγορίες προσώπων από την προστασία που επιδιώκεται με τους ως άνω μηχανισμούς του δικαίου της Ένωσης [49]. Για τον λόγο αυτό, το Δικαστήριο δεν έχει δεχθεί να αποκλείσει συγκεκριμένες ομάδες εργαζομένων, όπως μετακλητό προσωπικό [50] ή «μόνιμα απασχολούμενους» [51], από το πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας-πλαισίου.

94. Η συμφωνία-πλαίσιο εφαρμόζεται, αντιθέτως, στο σύνολο των εργαζομένων που παρέχουν αμειβόμενες υπηρεσίες στο πλαίσιο σχέσεως εργασίας ορισμένου χρόνου που τους συνδέει με τον εργοδότη τους [52].

46 Αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2006, Αδενέλερ κ.λπ. (C-212/04, EU:C:2006:443, σκέψη 56), και της 9ης Ιουλίου 2015, Regojo Dans (C-177/14, EU:C:2015:450, σκέψη 30).

47 Αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2006, Αδενέλερ κ.λπ. (C-212/04, EU:C:2006:443, σκέψη 56), και της 9ης Ιουλίου 2015, Regojo Dans (C-177/14, EU:C:2015:450, σκέψη 31).

48 Αποφάσεις της 13ης Σεπτεμβρίου 2007, Del Cerro Alonso (C-307/05, EU:C:2007:509, σκέψη 27), και της 9ης Ιουλίου 2015, Regojo Dans (C-177/14, EU:C:2015:450, σκέψη 32).

49 Αποφάσεις της 13ης Σεπτεμβρίου 2007, Del Cerro Alonso (C-307/05, EU:C:2007:509, σκέψη 29), και της 9ης Ιουλίου 2015, Regojo Dans (C-177/14, EU:C:2015:450, σκέψη 34).

50 Απόφαση της 9ης Ιουλίου 2015, Regojo Dans (C-177/14, EU:C:2015:450, σκέψη 34).

51 Απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2007, Del Cerro Alonso (C-307/05, EU:C:2007:509, σκέψη 29).

52 Αποφάσεις της 13ης Σεπτεμβρίου 2007, Del Cerro Alonso (C-307/05, EU:C:2007:509, σκέψη 28), και της 9ης Ιουλίου 2015, Regojo Dans (C-177/14, EU:C:2015:450, σκέψη 33).

95. Όπως εκτέθηκε ήδη, οι Ιταλοί ειρηνοδίκες τελούν σε εργασιακή σχέση με το Υπουργείο Δικαιοσύνης[53]. Η λήξη της καθορίζεται από το γεγονός ότι διορίζονται για τέσσερα έτη και δύνανται να επαναδιοριστούν μόνο μία φορά ακόμη. Εντούτοις, η αιτούσα απασχολείται ήδη για περισσότερα από 17 έτη ως ειρηνοδίκης, ομοίως βάσει διορισμών ορισμένου χρόνου.

96. Επομένως οι Ιταλοί ειρηνοδίκες είναι εργαζόμενοι υπό την έννοια της συμφωνίας-πλαισίου, τουλάχιστον όταν απασχολούνται σε έκταση παρόμοια με αυτήν της αιτούσας.

β) Επί των διαφορετικών συνθηκών εργασίας ειρηνοδικών και τακτικών δικαστών

97. Ως εκ τούτου, πρέπει να εξεταστεί αν είναι επιτρεπτές οι διαφορές των εργασιακών συνθηκών μεταξύ των Ιταλών ειρηνοδικών και των τακτικών δικαστών, ιδίως σε σχέση με το δικαίωμα ετήσιας άδειας και την αμοιβή.

98. Σύμφωνα με τη ρήτρα 4, σημείο 1, όσον αφορά τις συνθήκες απασχολήσεως οι εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται δυσμενώς σε σχέση με τους αντίστοιχους εργαζομένους αορίστου χρόνου μόνον επειδή έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου, εκτός αν αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους.

99. Αφετηρία για την εξέταση της συγκρισιμότητας των εργαζομένων ορισμένου χρόνου και των μόνιμων εργαζομένων, η οποία απόκειται στο αιτούν δικαστήριο, είναι βάσει του περιλαμβανόμενου στη ρήτρα 3, σημείο 2, πρώτο εδάφιο, της συμφωνίας-πλαισίου ορισμού του όρου «αντίστοιχος εργαζόμενος αορίστου χρόνου», το ζήτημα αν αμφότερες οι κατηγορίες εργαζομένων απασχολούνται, στην εκάστοτε επιχείρηση, στην ίδια ή σε παρόμοια εργασία ή απασχόληση. Τούτο μπορεί να διευκρινιστεί με βάση ένα σύνολο παραγόντων, όπως είναι η φύση της εργασίας, η απαιτούμενη κατάρτιση και οι όροι εργασίας[54].

100. Εκ πρώτης όψεως, οι Ιταλοί ειρηνοδίκες εκτελούν παρόμοια εργασία με τους τακτικούς δικαστές, ήτοι ασκούν το δικαστικό λειτούργημα. Δεν τεκμηριώθηκαν διαφορές ως προς την κατάρτιση. Ενδέχεται όμως υπάρχουν διαφορές ως προς τη σημασία και τη δυσκολία των εξεταζόμενων νομικών υποθέσεων. Σύμφωνα με το άρθρο 106, παράγραφος 2, του ιταλικού συντάγματος, οι ειρηνοδίκες επιτρέπεται να στελεχώνουν αποκλειστικώς μονομελή και όχι πολυμελή δικαστήρια. Επιπλέον, οι ειρηνοδίκες ασχολούνται σε πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας με δίκες μικρότερης σημασίας, ενώ οι τακτικοί δικαστές ασχολούνται με δίκες μεγαλύτερης σημασίας σε υψηλότερους βαθμούς δικαιοδοσίας.

101. Μια ουσιώδης διαφορά συνίσταται επίσης στον τρόπο πρόσβασης στο δικαστικό λειτούργημα. Οι Ιταλοί τακτικοί δικαστές διορίζονται βάσει μιας επίσημης διαδικασίας επιλογής, ήτοι ενός διαγωνισμού μεταξύ διαφόρων υποψηφίων που διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα, με ιδιαίτερες εξετάσεις. Ο διορισμός των ειρηνοδικών, αντιθέτως, δεν προϋποθέτει τέτοιο διαγωνισμό, αλλά βασίζεται στους τίτλους τους, ήτοι στα επαγγελματικά προσόντα τους. Εντούτοις, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι μια τέτοια διαφορά ως προς τη διαδικασία επιλογής δεν έχει σημασία, τουλάχιστον σε σχέση με την αναγνώριση της επαγγελματικής εμπειρίας καθηγητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης[55].

102. Δεν μπορεί ωστόσο να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να δικαιολογούνται λόγω της μεθόδου επιλογής των εργαζομένων διαφορές σε σχέση με άλλες συνθήκες εργασίας, όπως π.χ. το είδος της δραστηριότητας, οι αποδοχές ή οι πιθανότητες προαγωγής.

53 Βλ. σημεία 73 έως 86 των παρουσών προτάσεων.

54 Αποφάσεις της 8ης Σεπτεμβρίου 2011, Rosado Santana (C-177/10, EU:C:2011:557, σκέψη 66), και της 13ης Μαρτίου 2014, Nierodzik (C-38/13, EU:C:2014:152, σκέψη 31), καθώς και διατάξεις της 18ης Μαρτίου 2011, Montoya Medina (C-273/10, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2011:167, σκέψη 37), και της 9ης Φεβρουαρίου 2017, Rodrigo Sanz (C-443/16, EU:C:2017:109, σκέψη 38)· επ' αυτού βλ. ήδη απόφαση της 31ης Μαΐου 1995, Royal Copenhagen (C-400/93, EU:C:1995:155, σκέψη 33).

55 Απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, Motter (C-466/17, EU:C:2018:758, σκέψεις 33 και 34).

103. Η απόφαση του Δικαστηρίου σχετικά με την αναγνώριση της επαγγελματικής εμπειρίας καθηγητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επιβεβαιώνει την άποψή μου ότι αποφασιστικής σημασίας κριτήριο είναι το αν οι εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου και οι εργαζόμενοι αορίστου χρόνου βρίσκονται σε συγκρίσιμη κατάσταση ειδικώς *όσον αφορά την εκάστοτε εξεταζόμενη συνθήκη εργασίας*[56].

104. Όπως γίνεται παγίως δεκτό σε περιπτώσεις ελέγχου των διακρίσεων, η συγκρισιμότητα των περιπτώσεων πρέπει να εκτιμάται, μεταξύ άλλων, υπό το πρίσμα του αντικειμένου και του σκοπού της πράξεως που εισάγει τη σχετική διάκριση· επιπλέον, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι αρχές και οι σκοποί του ρυθμιστικού πεδίου στο οποίο εμπίπτει η πράξη αυτή[57].

105. Επομένως, στα κριτήρια για τη σύγκριση των διαφόρων παροχών που οφείλει ο εργοδότης, αφενός, στους εργαζομένους ορισμένου χρόνου και, αφετέρου, στους εργαζομένους αορίστου χρόνου, βάσει της συμβάσεως εργασίας ή βάσει νόμου, καταλέγεται κατ' ανάγκη επίσης η πραγματική και νομική κατάσταση στο πλαίσιο της οποίας ζητείται από τον εργοδότη να προβεί στις εκάστοτε παροχές[58].

106. Υπό το πρίσμα των σκέψεων αυτών, υφίσταται πράγματι συγκρισιμότητα ως προς τη διάρκεια της ετήσιας άδειας. Οι Ιταλοί ειρηνοδίκες έχουν, λόγω της παρόμοιας δραστηριότητάς τους, συγκρίσιμη ανάγκη με τους τακτικούς δικαστές να αναπαυθούν και να απολαύσουν τον ελεύθερο χρόνο τους.

107. Επίσης, δεν διαφαίνεται αντικειμενικός λόγος που θα μπορούσε να δικαιολογήσει τη δυσμενέστερη μεταχείριση των Ιταλών ειρηνοδικών έναντι των τακτικών δικαστών ως προς το ζήτημα αυτό.

108. Αντιθέτως, οι δύο ομάδες δεν είναι συγκρίσιμες ως προς το ύψος των αποδοχών κατά τη διάρκεια της άδειας, διότι η απασχόλησή τους αμείβεται κατά διαφορετικό τρόπο. Οι Ιταλοί τακτικοί δικαστές λαμβάνουν σταθερό μισθό, ενώ η αμοιβή των ειρηνοδικών αποτελείται από ένα μηνιαίο βασικό ποσό και από περαιτέρω πληρωμές για τις ημέρες συνεδριάσεων και για τη διεκπεραίωση υποθέσεων. Εάν το Δικαστήριο δεχθεί ότι υφίσταται συγκρισιμότητα, οι διαφορές αυτές ως προς το είδος της αμοιβής θα συνιστούσαν τουλάχιστον έναν αντικειμενικό λόγο για τη διαφορετική μεταχείριση Ιταλών ειρηνοδικών και τακτικών δικαστών ως προς τις αποδοχές αδείας.

109. Ως εκ τούτου, ο υπολογισμός των αποδοχών αδείας των Ιταλών ειρηνοδικών δεν μπορεί να βασιστεί στον μισθό ενός τακτικού δικαστή. Αντιθέτως, οι αποδοχές αυτές πρέπει να υπολογιστούν βάσει της συνήθους αμοιβής του ειρηνοδίκη εκτός της περιόδου αδείας[59].

110. Για την περίπτωση που το Δικαστήριο αποφασίσει να εξετάσει επίσης, με αφορμή την παρούσα δίκη, αν η διαφορετική αμοιβή των Ιταλών ειρηνοδικών σε σύγκριση με τους τακτικούς δικαστές είναι σύμφωνη με τη ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου, επιθυμώ να σημειώσω εν συντομία ότι με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες δεν θεωρώ ότι οι Ιταλοί ειρηνοδίκες είναι συγκρίσιμοι με τους τακτικούς δικαστές ως προς τις αποδοχές.

56 Προτάσεις μου στις υποθέσεις Montero Mateos (C-677/16, EU:C:2017:1021, σημείο 44), Grupo Norte Facility (C-574/16, EU:C:2017:1022, σημείο 49) και Vernaza Ayovi (C-96/17, EU:C:2018:43, σημείο 71).

57 Αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Arcelor Atlantique et Lorraine κ.λπ. (C-127/07, EU:C:2008:728, σκέψη 26), της 11ης Ιουλίου 2013, Ziegler κατά Επιτροπής (C-439/11 P, EU:C:2013:513, σκέψη 167), και της 26ης Ιουλίου 2017, Persidera (C-112/16, EU:C:2017:597, σκέψη 46).

58 Επ' αυτού βλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2013, Carratù (C-361/12, EU:C:2013:830, σκέψεις 44 και 45), καθώς και της 5ης Ιουνίου 2018, Montero Mateos (C-677/16, EU:C:2018:393, σκέψη 59).

59 Βλ. σχετικά τις παραπομπές στην υποσημείωση 37 και την απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 2015, Greenfield (C-219/14, EU:C:2015:745, σκέψεις 54 έως 56).

111. Αποφασιστική σημασία στη σύγκριση αυτή έχουν ο τρόπος πρόσβασης στο δικαστικό λειτούργημα και η διαφορετική φύση των υποθέσεων που διεκπεραιώνονται. Λόγω της τυπικής διαδικασίας επιλογής με ιδιαίτερες εξετάσεις που έχει εγγενώς τον χαρακτήρα της επιλογής των αρίστων και λόγω των προοπτικών σταδιοδρομίας που συνεπάγεται αυτή, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι τακτικοί δικαστές έχουν υψηλότερα προσόντα από τους ειρηνοδίκες, μολονότι οι απαιτήσεις ως προς την εκπαίδευσή τους είναι παρόμοιες. Εφόσον δε ισχύει ότι οι ειρηνοδίκες διεκπεραιώνουν υποθέσεις μικρότερης σημασίας σε πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας, ενώ οι τακτικοί δικαστές στελεχώνουν δικαστήρια υψηλότερου βαθμού δικαιοδοσίας και διεκπεραιώνουν υποθέσεις μεγαλύτερης σημασίας, οι δύο ομάδες δεν είναι καν συγκρίσιμες από πλευράς αποδοχών· σε κάθε περίπτωση πάντως δικαιολογούνται διαφορές ως προς τις αποδοχές.

γ) Ενδιάμεσο συμπέρασμα

112. Μια τέτοια ειρηνοδίκης, η οποία διορίστηκε μόνο για ορισμένο χρονικό διάστημα, είναι συγκρίσιμη με τους Ιταλούς τακτικούς δικαστές από την άποψη της διάρκειας της ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών και συνεπώς δύναται σύμφωνα με τη ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου να αξιώσει άδεια ίδιας διάρκειας με αυτήν των τακτικών δικαστών. Οι αποδοχές της κατά τη διάρκεια της άδειας πρέπει να υπολογιστούν βάσει της συνήθους αμοιβής της κατά την περίοδο απασχόλησής της ως δικαστού.

Γ. Επί των κινδύνων αστικής ευθύνης των Ιταλών δικαστών (τρίτο ερώτημα)

113. Με το τρίτο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ζητεί να πληροφορηθεί αν είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις του δικαίου της Ένωσης η πρόβλεψη του εθνικού δικαίου περί προσωπικής ευθύνης των δικαστών για δόλο ή βαρεία αμέλεια «σε περίπτωση πρόδηλης παραβάσεως του νόμου και του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Αντιλαμβάνεται τη διάταξη αυτή υπό την έννοια ότι η αστική ευθύνη του θεμελιώνεται εάν εφαρμόσει εσωτερικό δίκαιο παραβαίνοντας το δίκαιο της Ένωσης, αλλά και εάν εφαρμόσει υψηλότερης τυπικής ισχύος δίκαιο της Ένωσης αφήνοντας ανεφάρμοστο το εσωτερικό δίκαιο.

114. Από την άποψη του δικαίου της Ένωσης πρέπει να σημειωθεί επ' αυτού ότι η απειλή κύρωσης για την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης με ταυτόχρονη μη εφαρμογή αντίθετου εσωτερικού δικαίου θα ήταν αντίθετη προς την υπεροχή του δικαίου της Ένωσης, την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ και το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας σύμφωνα με το άρθρο 47 του Χάρτη. Παραλλήλως, θα ήταν αμφίβολο αν ένας δικαστής θα ήταν ακόμη σε θέση να εφαρμόσει με ανεξαρτησία το δίκαιο της Ένωσης υπό την απειλή αστικής ευθύνης για την κατά προτεραιότητα εφαρμογή του.

115. Επομένως, μια διάταξη περί προσωπικής ευθύνης του δικαστή για δόλο ή βαρεία αμέλεια «σε περίπτωση πρόδηλης παραβάσεως του νόμου και του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης» πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν θεμελιώνεται αστική ευθύνη του δικαστή λόγω της εφαρμογής υπερέχοντος δικαίου της Ένωσης. Αυτή είναι κατά τα λοιπά η ερμηνεία των σχετικών διατάξεων που υποστηρίζει η Ιταλία ενώπιον του Δικαστηρίου.

116. Στον βαθμό που δεν είναι εφικτή μια τέτοια ερμηνεία, η διάταξη δεν μπορεί να εφαρμοστεί. Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται να απειλείται κύρωση κατά του δικαστή για την ορθή εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης.

V. Πρόταση

117. Επομένως προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ως εξής:

1) Ο Giudice di pace di Bologna (ειρηνοδίκης της Bologna) είναι δικαστήριο υπό την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.

2) Το άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88/ΕΚ σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργανώσεως του χρόνου εργασίας πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι μια Ιταλίδα ειρηνοδίκης, οι αποδοχές της οποίας αποτελούνται από ένα μικρό βασικό ποσό καθώς και από πληρωμές για διεκπεραιωθείσες υποθέσεις και συνεδριάσεις, πρέπει να θεωρηθεί ως εργαζόμενη υπό την έννοια του άρθρου 7 της οδηγίας περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας και, ως εκ τούτου, έχει δικαίωμα σε τουλάχιστον τεσσάρων εβδομάδων άδεια μετ' αποδοχών, εφόσον ασκεί δικαστικές δραστηριότητες σε σημαντική έκταση, δεν μπορεί να αποφασίσει η ίδια ποιες δίκες θα διεκπεραιώνει και υπόκειται στις πειθαρχικού δικαίου υποχρεώσεις των τακτικών δικαστών.

   Μια τέτοια ειρηνοδίκης, η οποία διορίστηκε μόνο για ορισμένο χρονικό διάστημα, είναι συγκρίσιμη με τους Ιταλούς τακτικούς δικαστές δεύτερου βαθμού δικαιοδοσίας από την άποψη της διάρκειας της ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών. Ως εκ τούτου, δύναται σύμφωνα με τη ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου να αξιώσει άδεια ίδιας διάρκειας με αυτήν των τακτικών δικαστών δεύτερου βαθμού. Οι αποδοχές της κατά τη διάρκεια της άδειας πρέπει να υπολογιστούν βάσει των συνήθων αποδοχών της κατά την περίοδο απασχόλησής της ως δικαστού.

3) Μια ρύθμιση περί προσωπικής ευθύνης του δικαστή για δόλο ή βαρεία αμέλεια «σε περίπτωση πρόδηλης παραβάσεως του νόμου και του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης» πρέπει υπό το πρίσμα του δικαίου της Ένωσης να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι δεν θεμελιώνεται αστική ευθύνη του δικαστή λόγω της εφαρμογής υπερέχοντος δικαίου της Ένωσης. Εφόσον δεν είναι εφικτή μια τέτοια ερμηνεία, η διάταξη δεν μπορεί να εφαρμοστεί.